

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

კორდომიანის ეკლესია

კორდომიანის ეკლესია.
VIII-IX სს.

კორდომიანის ეკლესია, ქართული ხუროთმოძღვრების ძეგლი. დგას სოფ. კალაურის სამხრ-ით 2-2,5 კმ-ზე, ხშირ ტყეში. განეკუთვნება VIII-IX სს.

ძეგლი მიეკუთვნება სამეკლესიან ბაზილიკათა ტიპს, მაგრამ გეგმის დაკვალივითა და ხუროთმოძღვრულ ფორმათა აღნაგობის თვალსაზრისით ნიშანდობლივ თავისებურებებს შეიცავს. შენობის გეგმის გარეგან სწორკუთხედში (13,8 მ × 10,5 მ) ჩაწერილია ჯვრისებრი გეგმის ეკლესია სამნაწილიანი საკურთხევლით და ცენტრ. სივრცის დასავლეთ ნაწილის ირგვლივ არსებული სამხრივი გარშემოსავლელი, რ-ის სამხრ. და ჩრდ. ფრთები დამოუკიდებელ ეკლესიებს წარმოადგენენ.

შენობა ნაგებია რიყის ქვით. კუთხეებში და არქიტ. ელემენტებისათვის გამოყენებულია მოზრდილი და შედარებით წესიერი ფორმის ქვები.

შუა, მთავარი ეკლ. არატრადიციულადაა აგებული. იგი წარმოადგენს მაღალ და გრძელ დარბაზს, რ-საც სამხრ-იდან და ჩრდ-იდან ერთვის შედარებით დაბალი და საკმაოდ ღრმა თითო უბე, რ-ებიც, სიღრმის წყალობით, ქმნიან მთავარი ღერძის პერპენდიკულარულ ღერძს. უბეები საგრძნობლად დაბალია, რის გამოც გეგმის ჯვრული მოხაზულობა სივრცეში, არასრულფასოვნადაა გამოვლენილი.

შუა ეკლესიას ორი შესასვლელი აქვს: სამხრ-იდან და დას-იდან.

საკურთხევლის აფსიდი გეგმით ნალისებრია. იგი განათებული იყო ფართო და მაღალი სარკმლით (შემორჩენილია წირთხლების მცირე ნაწილები). საკურთხევლის გვერდებზე გეგმით სწორკუთხა თითო სათავსია – სამკვეთლო და სადიაკვნე. თითოეულ მათგანში შესასვლელი დას-იდანაა – ცენტრ. სივრცის შესაბამისი უბიდან.

შუა ეკლესიის ორივე უბე გადახურულია ქვის კამარით. იგი შედგება ორი კამარისგან, რ-ებიც ერთმანეთს მართი კუთხით კვეთენ. ორივე უბე ეკლესიის სივრცეს ნალისებრი თაღით ერთვის. საკურთხევლის სარკმლის გარდა, დას. კედელში ერთი ფართო, მაღალი სარკმელია – პარალელური წირთხლებითა და ბრტყელი გადახურვით.

სამხრ. და ჩრდ. ეკლესიები ერთმანეთის ანალოგიურია. აღმ-ით ისინი სწორი კედლითაა დასრულებული, ორივეში თითო ბრტყელი ნიშაა ნალისებრი თაღით, რ-იც აფსიდის მაგივრად გამოიყენებოდა. სამხრ. ეკლესიის სამხრეთ კედელში ფართო, ნალისებრ თაღიანი შესასვლელია.

ორივე ეკლ. გადახურულია სხმული კამარით.

დას. გარშემოსავლელს შესასვლელი დას-იდან აქვს. გარშემოსავლელის კამარის დიდი ნაწილი ჩამოშლილია. აღმ-ით იგი დაყრდნობილი იყო მთავარი ეკლესიის დას. კედლიდან გამოშვერილ თაროზე, ხოლო დას-ით – დას. კედელზე.

ეკლესიას ორსაფეხურიანი, თაროსებრი ლავგარდანი ჰქონია, რ-ის მცირე ნაწილი სამხრ. ფასადზეა შემორჩენილი.

მოგვიანებით ეკლესიისათვის სამხრ-იდან მოზრდილი, გეგმით სწორკუთხა ნაგებობა (7,9×5 მ) მიუშენებიათ, რ-ის ნანგრევებიღაა შემორჩენილი.

ბაზილიკის აღმ-ით, ოცდაათიოდე მ-ზე, მსხვილი რიყის ქვითა და კირის დულაბით ნაგები საძვალეა. მისი მნიშვნელოვანი ნაწილი მიწაშია მოქცეული. ნაწილი (სიმაღლე 1,5 მ) მიწის ზემოთაა და მიწითა და მცენარეულობით იმდენადაა დაფარული, რომ ქვის გროვას წააგავს.

ლიტ.: საქართველოს ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა აღწერილობა, ტ. 1-ი, თბ. 2013.